

Namaz Nedir ve Niçin Kılınır?

İbadetler yüce Allah'ın emrettiği kulluk görevlerinin yerine getirilmesidir. Bu ibadetlerin biri de namazdır. İbadetlerin içinde namaz çok önemli ve öncelikli bir yer tutar. İslam'ın beş şartından biridir. Kadın, erkek bütün inanan insanların yerine getirmesi gereken bir ibadettir.

Namazın dünya hayatı için bir çok faydaları vardır. Ama bu faydaları olduğu için kılınmaz. Yüce Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak niyetiyle kılınır, kılındıktan sonra faydaları ortaya çıkar.

Namaz, diğer ibadetlerin bir çoğunu ihtiva ettiği için de önemlidir. Namaz; abdest alma, Kuran okuma, Allah'a şükretme, Allah'a dua etme, Allah'a yakınlaşma gibi kendi başlarına ibadet olan şartlarla kılınır. Namaz bunlardan meydana gelir, ama bunlar ayrıca emredilen ibadetlerdendir. Dolayısıyla namaz kılarken bir çok ibadeti bir arada yapmış oluruz. Namazın terim olarak karşılığı duadır. Dua kulun Allah'a yakınlaşmasıdır. Secde ise kulun Allah'a en yakın olduğu zamandır. Böylece insan namaz kılarken, yüce Allah'ın huzuruna çıkmış, O'na şükürünü yapmış, O'ndan günahlarının bağışlanmasını dilemiş ve O'na dua etmiş olur. Bu yüzden Peygamberimiz "Namaz inanan insanın miracıdır" buyurmuştur. Miracın Peygamberimizin Allah'a yükselmesi demek olduğunu hatırlarsak, namazın yüce Allah'la beraber olmak gibi bir derinliği olduğunu anlamış oluruz.

Peygamberimizin "Namaz dinin direğidir" hadisinden namazın inanan insan için ne kadar önemli olduğunu anlıyoruz. İnsanın dini, içinde güven ve huzur bulacağı bir eve benzetiliyor. Bu ev ne kadar bakım ve özen gösterilirse o kadar sağlamlaşıyor ve güzelleşiyor. Bu evin sağlamlaşması ve güzelleşmesiyle, insanın duyduğu güven ve huzur artıyor. Bu evin ayakta durabilmesi için diğer unsurlarının bağlandığı bir ana direği var. Bu namazdır. Namaz kılan insanın ruhu ve gönlü arınır ve yücelir. Böylece "Namaz insanı kötülüklerden alıkoyar" ayetinin anlamı gerçekleşmiş olur.

Namazın İnsana Kazandırdıkları

Namazın özelliklerinden biri sürekli olmasıdır. Diğer ibadetlerde zaman daha sınırlı olmasına rağmen namazda bu sınırlama yoktur. Hac ömürde bir defa yapılır. Oruç bir yıl içinde sadece bir aydır. Namaz ise her gün beş defa yapılması gereken bir ibadettir. Bu süreklilikten insanın namaza ne kadar ihtiyacı olduğu sonucunu çıkarabiliriz. Gerçekten namaz kılan insanın kazandıkları, namaz ibadetine insan ruhunun sürekli ihtiyacı olduğunu göstermektedir.

Namazın insana kazandırdıklarının bazılarını şu başlıklar altında inceleyebiliriz:

Namaz İnsanın Duygu Dünyasını Zenginleştirir.

Namaz İnsanın Davranışlarında Bilinçli Olmasını Sağlar.

Namaz Birlikte Yaşama Ve Dayanışma Bilincini Geliştirir.

Namaz Temizliğe Alıştırır.

Namaz Zamanı İyi Kullanmayı Öğretir.

Namaz günde beş defa hayatın akışını kesmektir. Günlük koşuşturmanın, hayat mücadelesinin içinde bunalan insanın kendine döndüğü, ruhunun derinliklerine yöneldiği andır. Sıkıntılarında, bunalımlarında, hayatı yaşanmaz hale getiren dertlerinden kurtulma vaktidir. Ellerini, iç tarafı

kibleye gelecek şekilde kaldırıp tekbir aldığı zaman, “dünya ve içindekileri şimdilik elimden tersiyle itiyorum. Bütün saplantılarımdan, tutkularımdan, alışkanlıklarımdan kurtuluyorum. Öz benliğime dönüyorum. Allah’a yöneliyorum” demiş olmaktadır. Bu, duygularının ve düşüncelerinin derinleşmesi, dinginliğe kavuşması ve zenginleşmesidir.

Namaz kılan insan, neyi niçin yaptığının farkında olmak zorundadır. İki namaz arasındaki süre içinde yaptığı davranışlar kıldığı ve kılacağı namazın etkisi altında kalacaktır. Bunları seçerken doğru olmalarını ister, güzel olmalarını amaçlar, faydalı olmalarını arzu eder. Böylece gördüklerini tekrar etmekten, sadece tepkileriyle yaşamaktan ve taklitten kurtulur. Her davranışı, aklını kullanarak yaptığı bilinçli tercihler haline gelir.

Camilerde namaz kılmak üzere toplanan insanlar, aynı amacı paylaşmaktadırlar. Bu amaçta çıkar, maddî hesap ve beklenti yoktur. Orada bulunmalarının amacı Allah’ın emri olan ibadetlerini yerine getirmektir. Namaz kılan insanların beraberliği gönüllerini arındırmak, ruhlarını temizlemek ve yüceltmek gibi güzel bir gaye içindir. Bu beraberlik beraber yaşamının ve dayanışmanın ilk adımıdır.

Namaz kılan insanın kalbi yumuşar, acıma, yardım etme, paylaşma, sevme ve şefkat gösterme gibi duyguları gelişir. Böylece insan sevgisi artar. Daha yardımsever, daha hoşgörülü olur. Bütün bunlar birlikte yaşama ve dayanışma bilincinin gelişmesi demektir.

Maddî ve manevî pisliklerden temizlenme, namaz kılmanın şartlarından biridir. Maddî pisliklerden temizlenme, elbiselerimizin ve namaz kıldığımız yerin küçük de olsa hiçbir pislik kalmayacak şekilde temizlenmesidir. Manevî temizlik ise abdest veya boy abdesti almış olmaktır. Temizlik bir alışkanlık konusu olduğu için, sürekli bu işleri yapan insan artık temizlik alışkanlığı kazanmış olur.

Temizliğini ihmal ettiği zaman rahatsızlık duyar. Namaz insana hem iç hem dış temizliği kazandırır.

“Namaz insana, vakitlerle farz kılınmıştır” ayetinden de anlaşıldığı gibi, namazın özelliklerinden biri de zamana bağlı olarak yerine getirilmesidir. Namaz günün beş önemli vaktini belirler. Sabah namazı güneşin doğmasına yakın kılınır. Günün en güzel, en önemli, en verimli, en bereketli saati sabah vaktidir. Uykusunu almış, zihnen ve bedenen dinlenmiş insanın bilinci; günün ilk ışıklarına, güneşin doğuşunun doyumsuz güzelliğine açılınca, o günü akşama kadar zinde, mutlu ve huzurlu geçer.

Öğle, ikindi, akşam ve yatsı zamanları da günü belirli aralıklarla böler. Namaz kılan insan zamanı kendi denetiminde kullanmayı öğrenir. Böylece, uğraştığı iş ne ise ona kendini kaptırıp gitmeyi, kendini zamanının akışına bırakıp işlerinin birbirine karışmasının önüne geçmiş olur. Zamanı iyi kullanmak, başarılı olmanın, anlamlı yaşamının ilk şartıdır. Namaz kılan insan zamanını iyi kullanma sorununu kendiliğinden çözmüş olur.

Namaza başlayabilmek için:

Birinci şart; temizliktir. Temizlik önce, maddî pisliklerden temizlenmedir. (Necasetten taharet) Vücudumuzda, iç çamaşırlarımızda, elbiselerimizde ve namaz kılacağımız yerde küçük de

olsa hiçbir pisliğin olmamasına dikkat etmektir.

İkinci şart; manevî pisliklerden temizlenmedir. (Hadesten taharet) Manevî temizlik; ibadete hazırlık eylemidir. Temiz suyla yapılan bu hazırlığın kendisi de ibadettir.

Abdest

Farzları:

- Yüzümüzü yıkamak
- Kollarımızı yıkamak
- Başın dörtte birini meshetmek
- Ayaklarımızı yıkamak.

Farzları mutlaka yapılması gereken, yapılmazsa abdestin tamamlanmış olmayacağı şartlarıdır.

Abdestin alınışı: Ellerimizi yıkarız, ağızımıza ve burnumuza üç defa su çekerek yıkarız, yüzümüzü üç defa yıkarız, önce sağ sonra sol kolumuzu dirseklerle beraber üçer defa yıkarız, başımızın dörtte birini meshederiz, enseimizi, boynumuzu, kulaklarımızın arkasını meshederiz., önce sağ sonra sol ayağımızı topuklarıyla beraber yıkarız.

Ayrıca; başlarken besmele çekmek, abdest alırken konuşmamak, suyu israf etmemek, çevremizdekileri rahatsız etmemeye çalışmak da abdestin gereklerindedir.

Abdestin, sayılamayacak kadar çok faydaları vardır. En çok kirlenen organlarımızı günde beş kez yıkamak suretiyle beden temizliğini sağlamış oluruz. Suyun bedenimize değmesiyle sinir uçlarımız uyarılmış olduğundan algılama gücümüz artar. Vücudumuzda biriken elektrik yine suyun temasıyla boşalır. Gerginliğimiz gider, böylece bir rahatlama hissi duyulur. Abdest alırken günahlarımızdan kurtulmakta olduğumuzu bilmek, gönlümüze bir huzur ve dinginlik duygusu verir. İç dünyamızda meydana gelen arınma ve temizlenme duygusu bizi Yüce Allah'a daha çok yaklaştırır. O'na yaklaşmak kötülüklerden uzaklaşmak demektir. Böylece kendiyile barışık, özgüveni gelişmiş, kendine ve çevresine faydalı bireyler olabilme yolu açılmış olur.

Boy Abdesti

Farzları:

- Ağızımıza su vermek
- Burnumuza su vermek
- Bütün vücudumuzu hiç kuru yer kalmayacak şekilde yıkamak

Boy abdestinin alınışı: Önce abdest alınır, sonra ağza üç defa bol miktarda su verilir, dişlerin arasına kadar suyun gitmesine dikkat edilir, burna üç defa bol su verilerek temizlenir, suyun gitmesinin zor olduğu yerler de dahil hiç kuru yer kalmamasına dikkat edilerek, bütün vücut yıkanır.

Boy abdesti bir anlamda banyo yapmaktır. Banyo yaparken boy abdestine de niyet edilirse maksat gerçekleşir. Gerektiği zamanlarda mutlaka, Cuma günlerinde, kandil gecelerinde, bayram sabahlarında, yeri geldiği için, boy abdesti almak gereklidir. En az haftada bir kez olmak üzere, imkan buldukça, ne kadar sıklıkla boy abdesti alırsa o kadar iyi olur.

Teyemmüm

Farzları:

- Niyet etmek
- Elleri bir defa temiz toprağa vurduktan sonra yüzümüze, ikincisinde kollarımıza sürmektir.

Teyemmümün alınışı: Suyun bulunmadığı veya suya ulaşmak insan sağlığını tehdit edecek kadar zor olduğu zamanlarda, (Soğuk, savaş, hastalık gibi sebeplerle) abdest veya boy abdestinin yerine geçmek üzere niyet edilir. Temiz olmak şartıyla, toprak veya toprak cinsi (taş, kireç, tuğla, kiremit, kum) bir nesneye eller vurulur. Yüze sürülür. İkinci defa vurulur, kollara sürülür. Böylece abdest veya boy abdesti alınmış olur. Suyu buluncaya kadar teyemmüm abdestin veya boy abdestinin yerine geçer. Suyu bulmak ve abdesti bozan şeyler teyemmümü de bozar.

Teyemmüm, sembolik bir temizlenme işlemidir. İslam dininin temizliğe verdiği önemin göstergesidir. “Hiçbir imkanın kalmadıysa simgesel olarak temizliği yap, böylece temizlik duygunu kaybetmemiş” olursun anlamına gelir.

Namaza Hazırlığın Diğer Şartları

Üçüncü şart : Örtünmedir. Namaz kılabilmek için örtünmüş olmak da şarttır. (Setr-i Avret) Örtünmenin en azı, erkekleri için dizleriyle göbeği arasında kalan kısım, bayanlarda, el, yüz ve ayaklar hariç bütün vücuttur.

Dördüncü şart : Kible (Kâbe'ye) yönelmek. Namaz kılanlar hepsi buldukları yer neresi olursa olsun yön olarak kibleye doğru durmaları gerekir.

Beşinci şart : Kılınacak namazın vaktinin girmiş olmasıdır. (Vakit) Namaz vakitle yerine getirilmesi gereken bir ibadet olduğu için, vaktinden önce veya sonra kılınmaz.

Altıncı şart: Hangi namaza durulacağına bilincinde olmaktır. (Niyet)

Namazın kılınmış olabilmesi için gereken şartlar şunlardır:

Birinci şart: Başlama tekbiri. “Allahu Ekber” demenin ismi olan tekbir, eğer namaza başlangıç için söyleniyorsa buna başlama tekbiri denir. (İftitah tekbiri) Bu tekbir söylenirken, erkekler ellerini kulak memeleri hizasına, bayanlar göğsüne kadar kaldırır, avuç içleri karşıya bakacak şekildedir.

İkinci şart : Ayakta durmak. Ayakların arası fazla açık veya birbirine bitişik olmaksızın bir müddet ayakta durulur. (Kıyam)

Üçüncü şart: Bir miktar Kuran okumak. (Kıraat) En azı fatiha suresi ve kısa olursa üç, uzun olursa bir ayet okumaktır. Bundan fazlası istendiği kadar olabilir. En kolay hangi ayet veya sureler biliniyorsa o okunur.

Dördüncü şart: Eğilmek. Eller dizlerin üzerine gelecek şekilde, sırtın düz olmasına dikkat edilerek bir müddet öylece durmaya denir. (Rüku')

Beşinci şart: Secdeler. İki el, iki diz, parmakların iç kısımları yere degecek şekilde iki ayak, alın ve burunun yerde bir müddet durmasına secde denir. Bu arka arkaya iki kez tekrarlandığı için secdeler denmektedir. (Sücut)

Altıncı şart : Son oturuş. Namazda iki rekat arasında, sağ ayak dik sol ayak yatık durumda, ayakların üzerinde, eller dizlerin üzerine gelecek şekilde bir müddet oturulur. Selam vermeden önceki oturuşa son oturuş denir. (Ka'de-i Ahire)

Namaz vaktinin girdiğini, namaz kılmak üzere toplanılmasını duyuran, insanları namaza davet eden çağrıya “ezan” denmektedir. Ezan sesinin insan ruhu üzerinde çok derin bir etkisi vardır. Sadece bir duyuru olarak nitelendirilmesi pek doğru olmaz. İstiklal marşımızın şairi Mehmet Akif Ersoy’un “Bu ezanlar ki şehadetleri dinin temeli” mısraında dile getirdiği gerçek çok önemlidir. Özellikle yurtdışında bulunan bir insanın, ezan sesini duyduğu anda, kendi vatanında olduğunu hissetmesi, hiç ezan sesinin duyulmadığı bir yerde yaşamak zorunda kalan insanın o sesi özlemesi bu önemi bir parça hissettirebilecek etkenlerdir.

Ezan okunduktan sonra namaz vakti girmiş demektir. Önce namazların sünnetleri kılınır. Farz olan namaza başlanacağı zamanda ayrıca “kamet” okunur. Ezandan farkı; fazladan “namaz başladı” anlamına gelen cümlenin iki kez tekrarlanmasıdır.

Namazın Kılınışı

İki rekathli namazların kılınışı: namazın şartları yerine getirildikten sonra başlama tekbiri ile namaza girilir. Subhaneke duası, euzu besmeleden sonra Fatiha suresi okunur. Fatiha suresinden sonra Kurandan en kolay gelen kısa bir bölüm okunur. Buna “Zammı sure” denir. Kur’an-ı Kerim’in son on suresi olan kısa namaz surelerinin okunması genellikle tercih edilir. Zammı sureden sonra “Allahu Ekber” denerek rüku’ya gidilir. “Üç defa “Subhane Rabbiyel Azim” denecek kadar durulur. “Semiallahu Limen Hamide” denerek kalkılır. Bu durumda iken “Rabbena lekel hamd” denecek kadar beklenir. Tekrar “Allah u Ekber” denerek secde yapılır. Secdede üç kez “Subhane Rabbiyel A’la” denecek kadar durulur. “Allahu Ekber” denerek kalkılır. Secde iki kez tekrarlanır. Bu bir rekatın tamamlanmasıdır. İlk rekattan sonra ayağa kalkılır bu sefer, “Subhaneke duası ve euzu besmele” okunmadan doğrudan fatiha suresi ve zammı sure okunur. Diğer hareketler öncekilerin tekrarıdır. İkinci rekat tamamlandıktan sonra, oturulur. “Ettehiyyatü, Salli, Barik ve Rabbena âtina” duaları okunduktan sonra namaz tamamlanmış olur. Namazdan çıkış ise, önce sağ sonra sol tarafa başın çevrilerek “Esselamu aleykum ve rahmetullah” denmesiyle olur.

Dört rekathli namazların kılınışı: İki rekathli namazların kılınışının aynısıdır. İkinci rekatta, oturuşta “Ettehiyyatü” duası okunduktan sonra “Salli, Barik ve Rabbena âtina” duaları okunmadan kalkılır, “Subhaneke duası ve euzu besmele” de okunmaz. Aynı şekilde iki rekat daha kılınarak dörde tamamlanır. Üç ve dört rekathli farz namazlarda, üçüncü ve dördüncü rekatlarda sadece fatiha suresi okunur. Yatsı, İkinci namazlarının ilk dört rekat sünnetlerinde ve teravih namazlarında okunmayan “Salli Barik ve Rabbena âtina” duaları ile “Subhaneke duası ve euzu besmele” okunur.

Üç rekathli namazlar : İlk iki rekat aynı şekilde kılınır, Üçüncü rekatın sonunda ayağa kalkılmadan oturularak namaz tamamlanmış olur.

Namazı Bozan Durumlar

Başlanmış bir ibadetin yarım kalması söz konusu olmaz. Mutlaka tamamlanması gerekir. Bu

bakımdan namaz kolayca bozulmaz. Böyle bir endişeye kapılmadan namazı tamamlamak gerekir. En güzel olan, namazın huşu içinde kılınmasıdır. Fakat şu durumlarda namaz bozulmuş sayılır, tekrar kılınmalıdır.

- Abdesti bozacak herhangi bir şey namazı da bozar.
- Namazda gülmek
- Namazda konuşmak
- Herhangi bir şey yemek veya içmek
- Bütün vücudumuzla kiblede dönmek

Cemaatle namaz

Namaz tek başına da kılınabilir. Ama cemaatla kılmak esastır. Çünkü cemaatla kılmak hem daha sevaptır hem de namazın gayesine uygun olan cemaatla kılınmasıdır. Bazı namazlar tek başına kılınmaz. Cuma, bayram ve cenaze namazlarında cemaat şarttır. Diğer namazları cemaatla kılmaya özen göstermelidir. Herhangi bir mazereti olmaksızın tek başına kılmayı tercih etmemek lazımdır.

Cemaatla namaz kılarken, imama uyulur. Cemaat adına imam, okunacakları okur. İmama uyanlar sadece dinlerler. İçinden okunacak “Subhaneke”, “Ettehiyyat”, “Salli, Barik” ve “Rabbenâ- âtina” duaları herkes tarafından okunur. Rükû’larda ve secdelerde imamdan önce hareket edilmez.

Yolculukta namaz

Yolculuk insanın yaşadığı şartları değiştirir. Hem bedensel hem duygusal olarak zorluklarla karşılaştığı için ibadetler yolculuk sırasında daha da kolaylaştırılmıştır. Cuma ve bayram namazları yolcular için farz değildir. Eğer imkan bulabilirse kılar. Diğer farz namazların dört rekat olanlarını iki rekat olarak kılar. Üç rekatlı akşam namazının farzında herhangi bir değişiklik olmaz. Sünnet namazları ise zaman ve imkan bulursa kılar, bulamazsa kılmayabilir.

Namaz Türleri

Namazlar; farz olan namazlar, vacip olan namazlar, sünnet olan namazlar ve nafil namazlar olarak gruplara ayrılır.

- Farz olan namazlar : Beş vakit namazın farzları, Cuma namazı, Cenaze namazıdır
- Vacip olan namazlar: Vitir namazı, bayram namazlarıdır.
- Sünnet olan namazlar: Beş vakit namazın sünnetleridir.
- Nafil namazlar: Fazladan, sevap kazanmak için kılınan namazlara denir. Bir camiye ilk defa girince kılınan iki rekatlık namaz (Tahiyyat-ı Mescid), kuşluk namazı (Duha), kandil gecelerinde kılınan namazlar, gece kılınan namaz (Teheccüd) örnek olarak

gösterilebilir.

Günlük Namazlar (Beş Vakit Namaz)

Günlük namazlar farzları, ilk ve son sünnetleri aşağıdaki tabloda gösterildiği gibidir:

Vakti	İlk Sünneti	Farzı	Son sünneti	Vacip Namaz	Toplam
Sabah	2	2			4
Öğle	4	4	2		10
İkinci	4	4			8
Akşam		3	2		5
Yatsı	4	4	2	3	13
Toplam	14	17	6	3	40

Cuma Namazı

Cuma günleri, öğle namazı vaktinde, cemaatla kılınması şart olan bir namazdır. Ezan okunduktan sonra dört rekât sünnet kılınır. İkinci bir ezan daha okunduktan sonra, hatip hutbe okur. Kamet okunur ve cemaatla iki rekât farzı kılınır. Farzından sonra dört rekât son sünnet kılınır. Cuma namazı bu kadardır. Bundan sonra “zühr-i ahir” niyetiyle son öğle namazı için dört rekât ve vaktin sünneti olarak iki rekât daha namaz kılınarak tamamlanır. Böylece toplam on dört rekât olur.

Teravîh Namazı

Ramazan geceleri kılınan namazdır. Sünnettir. Yirmi rekattır. Yatsı namazı ile vitir namazı arasında kılınır. Cemaatla kılınabileceği gibi tek başına da kılınabilir. İki rekatta bir selam verilerek kılınır. Dört rekatta bir selam vererek de kılınabilir. Bu durumda yatsı ve ikinci namazlarının ilk sünnetleri gibi kılınır.

Bayram Namazı

Ramazan ve kurban bayramlarının birinci günü, güneş doğduktan yaklaşık kırk dakika sonra kılınır. Cemaatla kılınan namazlardandır. İki rekattır. Diğer iki rekatlı namazlardan farklı olarak, birinci rekatta “Subhaneke” duasından sonra üç defa, ikinci rekatta zammı sureden sonra üç defa olmak üzere altı defa fazladan tekbir alınır. Vaciptir.

Cenaze Namazı

Ölen Müslümanlar için kalanların dua niteliğinde kıldıkları namazdır. Ayakta kılınır, rüku’ ve secdesi yoktur. Cemaatla kılınır. Farzdır. Ancak bir kısım insanlar kılınca diğerlerinden bu namazın borcu kalkar. Eğer hiç kimse kılmazsa herkes sorumlu olur. Bu tür farzlara “farz-ı kifaye” denir. Niyet edilir, imama uyulur. İmam dört defa tekbir alır. Birinci tekbirden sonra herkes içinden “Subhaneke” duasını, ikinci tekbirden sonra “Salli, Barik” dualarını, üçüncü

tekbirden sonra “cenaze namazı” duası okunur, dördüncü tekbirde selam verilerek namaz bitirilir.

NAMAZLAR REKATLARI FARZ SÜNNET VE VACİPLERİ

Vakti	İlk Sünneti	Farzı	Son sünneti	Vacip Namaz	Diğer	Toplam
Sabah	2	2				4
Öğle	4	4	2			10
İkindi	4	4				8
Akşam		3	2			5
Yatsı	4	4	2	3		13
Cuma	4	2	4		4+2	16
Teravih	20					20
Bayram				2		2

Cenaze namazı aslında bir “Dua” hükmünde olduğu için, ayakta kılınır, rüku’ ve secdesi yoktur.